

Ново творческо-професионално дружество

На 4 октомври 1990 г. в грандхотел „Варна“, курорт „Дружба“, по време на провеждането на XXXV международен геофизичен симпозиум беше учредено ново творческо-професионално сдружение — Дружество на геофизиците в България. Присъствуваха над 100 представители от всички поколения геофизици, които работят в различни направления на геофизичните науки и социалната практика.

Учредителите обсъдиха и приеха устав на дружеството. Обстойно бяха дискутирани целите и задачите на дружеството, както и въпросите, отнасящи се до правата, задълженията, професионалната защита и професионалната етика на неговите членове. Организационната структура на дружеството ще се изгражда на основата на регионални клонове, а практическата дейност ще се осъществява в рамките на 7 специализирани секции и отделни клубове, които ще се учредят в редица градове на страната, където се извършват геофизични дейности.

Наред с основната задача да се издига научно-техническото равнище на геофизиката и да се повишава професионалната подготовка на геофизиците дружеството ще създаде творчески контакти със сродни дружества у нас и в чужбина. В това отношение приоритетно значение се отнежда на инициативите, които ще се извършват съвместно с Българското геологическо дружество и Дружеството на физиците в България.

След обсъждането на многобройни кандидатури Учредителното събрание избра ръководство и контролна комисия. За председател на новото творческо-професионално дружество беше избран ст. н. с. I ст. д-р Д. Йосифов.

Предстои дълъг път на организационно укрепване и утвърждаване на Дружеството на геофизиците в България. Да му пожелаем успех!

М. Милков

К. Йордански

Международен вулканоложки конгрес (3—9 септември 1990)

През септември 1990 г. в гр. Майнц (Германия) се проведе поредният вулканоложки конгрес на Международната асоциация по вулканология и химия на земните недра (International Association of Volcanology and Chemistry of the Earth's Interior — IAVCEI). Този конгрес бе организиран само една година след предходния (1989 — Санта Фе, САЩ) поради необходимостта от бърза и ефективна комуникация между специалисти от различни страни в условията на бързото развитие на съответните изследвания във вулканоложки и палеовулканоложки аспект.

Организация

На конгреса присъствуваха около 500 души — представители на 42 страни от всички континенти. Най-многобройна бе делегацията на страната

домакин (135 участници), следвана от тази на САЩ (85), Италия (65), СССР (59), Франция (50), Англия (38) и т. н. Сред участниците бяха световноизвестни специалисти, като проф. Х.-У. Шминке (Германия), проф. С. Арамаки (Япония), проф. П. Липман и проф. У. Хилдрет (САЩ), проф. П. Венсан и д-р М. Крафт (Франция), д-р Федотов (СССР), проф. Розини (Италия) и др. За пръв път (благодарение на оказаната от организационния комитет финансова помощ) с по 2—4 представители участваха и редица страни от Източна Европа (Полша, Чехословакия, Румъния, Унгария, България), факт, специално отбелязан и приветстван от вице-президента на изпълнителния комитет на IAVCEI проф. П. Липман при завръщането на конгреса. Аналогична финансова помощ бяха получили също членове от многобройната делегация на СССР, редица представители на латиноамериканските

страни, както и значителен брой млади специалисти — предимно аспиранти от западни страни.

Заседанията на конгреса се проведоха в комплексна на Университета „Й. Гутенберг“ (гр. Майнц) — в Института по химия и космохимия, носещ името на Макс Планк. Безупречната организация на целия конгрес бе спонсорирана от над 25, предимно германски, научни и административни учреждения и дружества, както и от редица частни фирми от Германия.

Всеки от участниците в конгреса задължително беше ангажиран най-малко в един доклад. Съгласно с предварителната програма около 85% от докладите бяха представени с постери, които предварително бяха докладвани в съвсем кратък вид в рамките на 12 симпозиума, проведени в два паралелни потока в течение на 5 дни.

Освен кратките представяния на постерите в хода на заседанията на всеки симпозиум се изнасяха по 2—5 устни доклада от пленарен тип. Те бяха посветени на теоретични проблеми или на резултатите от изследванията в големи региони и на установените при това закономерности, или на специализирани методици и експериментални резултати. Ще отбележа и една многозначителна закономерност — от заявените 588 постери и пленарни доклада 78% бяха колективни (с 2—5 автори).

Извънсеийната програма на конгреса включваше: геоложки екскурзии, прожекции на филми с вулканоложка тематика, заседания на специализирани комисии.

Научна тематика

Тематиката на конгреса обхващаше много широк, често интердисциплинарен, спектър на частни и общи вулканоложки проблеми от три основни тематични насоки: мантийни магми в различни геодинамични обстановки — процеси и продукти; експлозивен вулканизъм; вулканизъм и свързани с него рискови явления. В резюмиран вид съдържанията на докладите от дванадесетте симпозиума могат да бъдат изложени, както следва.

В първия симпозиум бяха докладвани изследванията, посветени на планетарната вулканология (строежни особености на Венера, Марс, Йо, Меркурий и др.) и на дистанционните наблюдения върху вулканските процеси по Земята. Във втория („Източници и процеси на сегрегация на интрапловови магми“) и третия („Алкален вулканизъм“) симпозиум се обсъждаха проблемите за генериране на мантийни магми в различни геодинамични обстановки и на техния химичен (вкл. и изотопен) състав като индикатор на генезиса. Четвъртият симпозиум бе посветен на карбонатитите и карбонатитовия вулканизъм със значителен акцент върху изследванията на африканския действащ вулкан Олдоньо Ленгай. Петият симпозиум беше място за доклади, посветени на подморски и субгладциални вулкански прояви и на процеси на отлагане на аерални вулкански продукти във водна среда. На симпозиума по експлозивен вулканизъм се обсъждаха главно фреатовулкански процеси и продукти, пирокластични потоци (вкл. във взаимоотношенията им с калдери), типове еруптивни колонци и др. С него бе

тясно свързана (при естествено частично припокриване) тематиката на седмия симпозиум, обхващащ доклади по проблемите на регионалните тейфрокорелации, на дегазационните процеси при ерупциите, на взаимоотношенията между ерупциите и климата. Основните проблеми на осмия симпозиум („Експериментална и теоретична вулканология“) бяха тези на огнигмбритообразователните процеси в цялата им широка гама, на процесите на конвекция и смесването на магми, на температурните условия на вулканизма. В симпозиума „Физика на вулканите“ (IX) основната информация се отнасяше за хода и характера на ерупциите от Средиземноморието (Еолови о-ви, Етна, Стромболи), от Исландия, от някои Курилски и Камчатски острови, а също — съотношенията между вулканизма и сеизмичката, връзката между тектонски и вулкански структури. Отделен симпозиум (X) бе посветен на рисковите явления, свързани със съвременния вулканизъм (газови изригвания, лахари, срутища и свлачища), и на техните палеовулкански аналози. Един „Общ симпозиум“ (XI) обедини докладите, третиращи редки, специфични вулкански явления и продукти. В него се обсъждаха също и проблемите на вулкано-плутоничните асоциации. Дванадесетият симпозиум бе посветен на кайнозойския вулканизъм от дъгови системи на примера на вулкани от Курило-Камчатската, Егейската, Алеутската и Филипинската островна дъга и от Андийския континентален ръб.

В програмата на почти всеки един от изброените симпозиуми имаше доклади, отразяващи експериментални изследвания.

Абстрактите от пленарните и постерните доклади са отпечатани в съответен том. Един екземпляр от него е предаден в библиотеката на ГИ на БАН.

Научни екскурзии

Важна част от конгресната програма бяха пред-интра- и следконгресните екскурзии.

В четирите лъча на предконгресните екскурзии бяха обявени теренни наблюдения върху продуктите и структурите на кватернерния вулканизъм в Айфелското вулканско поле; на кайнозойския алкален интрапловоч вулканизъм в Югозападна Германия (Рейнски грабен) и на девон-раннокарбонския подморски интрапловоч вулканизъм в Рейнския масив. По време на еднородната интраконгресна екскурзия бяха посетени разкрития, принадлежащи на кватернерния фонолитов вулкан Лаахерзее (Източнаофелско вулканско поле). Най-богата бе програмата на следконгресните екскурзии. Освен вече посочените обекти тя предлагаше още два нови лъча: по импактните кратери от районите на гр. Ньордлингер Райс — Щейнхайм, и до Канарските острови.

Други научни конгресни мероприятия

Извънсеийната програма на конгреса запълваше практически цялото „свободно“ време на участниците. Всяка вечер в една от залите имаше прожекции на филми с вулканоложка тематика (за изригванията на Килауа, на Олдоньо Ленгай, на

Толбачик и др.) или на диапозитиви по дискуссионни въпроси и съотношения. По същото време се провеждаха и редица организационни сбирки на специализираните вулканоложки комисии — го експлозивен вулканизъм; по вулканогенно-седиментни скали; по дистанционни методи в приложение към изучаването на активните вулкани на Земята; по проблематиката на вулканските рискови явления.

Българско участие

Нашата страна беше представена с два колективни доклада в две от постерните сесии — „Варяци в съдържанието на редки елементи в долномiocенските алкални базалти в България“ с автори П. Марчев, Л. Даиева и Й. Йорданов (симпозиум по алкален вулканизъм) и „Тефра от вулканската област Кампания (Италия) на територията на България“ с автори Ал. Харковска, М. Златкова, Сп. Чочов и Эл. Вергилова (симпозиум по вулкански аерозоли, климат и тефрохронология). В сборника на абстрактите от конгресните доклади е включен и абстрактът на И. Янев, Ал. Желев, Ил. Божков и П. Лилев „Еволюция на експлозивния кисел вулканизъм в Боровишката калдера — Източни Родопи (България)“.

На конгреса присъствуваха (спонсорирани от организационния му комитет) водещите автори на първите два доклада — н.с. П. Марчев и ст. н.с. Ал. Харковска от ГИ на БАН. П. Марчев взе участие в следконгресната тридневна екскурзия, посветена на интрапловочия

миоценски алкален и карбонатитов вулканизъм от Кайзерштул, а Ал. Харковска — в еднo-дневната интраконгресна екскурзия по палеовулкана Лаахерзее и в тридневната следконгресна екскурзия „Импактни кратери“. По време на екскурзиите бяха събрани известен брой образци на редки, вкл. и на „типови“, скални разновидности. Образците са подготвени за предаване в музейната сбирка на Геолого-географския факултет на Софийския университет и в Природонаучния музей.

Заключение

Международният вулканоложки конгрес на IAVCEI-1990 беше поредното важно събитие в организационния и научния живот на това голямо международно обединение и за нашата страна беше шанс да има свои представители на него, защото с широкообхватната си тематика той бе изключително полезна школа за геолози от страни с развит съвременен и палеовулканизъм, сред които е и България. Тематични конгреси като този са не само място на „сверка на часовниците“ и за запознаване „на живо“ със световните съвременни тенденции в съответните специализирани насоки. Нещо повече, те дават с нищо незаменната възможност за установяване на лични контакти между специалисти на тясно тематична база, което е първата крачка към дву- и многостранни връзки за решаване на задачи от взаимен интерес.

Александра Харковска

Юбилей на ПРОФ. Д-Р СЛОБОДАН ЯНКОВИЧ — почетен член на Българското геологическо дружество

На 6 ноември 1990 г. в Минно-геоложкия факултет на Белградския университет се състоя тържествено юбилейно чествуване на проф. д-р Слободан Янкович, основател и дългогодишен ръководител на катедра „Икономическа геология“, виден учен металогенист и известен на широката геоложка общественост и особено на специалистите по генезиса на находищата на полезни изкопаеми не само в Европа, но и в другите краища на света.

По случай 65-годишнината от рождението му и преминаването му в пенсионна възраст съгласно със законите на СФР Югославия и във връзка с 40-годишната ползотворна и богата на творчески постижения научноизследователска и педагогическа дейност Минно-геоложкия факултет на Белградския университет със спонсорството на Института по медта в рудно-металургичното предприятие „Бор“, Републиканския комитет за геоложки проучвания и Сръбската енергийна асоциация организираха юбилейно чествуване и

научна сесия с международно участие. Почетният научен комитет включваше видни учени, представители на институции, комитети, геоложки служби и университети от Югославия, Австрия, Англия, Белгия, България, Германия, Гърция, Испания, Китай, Полша, САЩ, СССР, Франция, Чехословакия, Швейцария и Швеция. На чествуването присъствуваха много негови колеги и приятели от научни учреждения, университети и рудници, бивши аспиранти и студенти от различни краища на Югославия и от чужбина.

Проф. Сл. Янкович бе сърдечно приветствуван от акад. проф. Валтер Петрашек от Австрийската академия на науките, от директора на геоложката служба на Румъния инж. Мариан Радут, от акад. проф. Ив. Юркович от Загребския университет, от доц. Тодор Серафимовски от Скопския университет, от директора на рудник „Бучим“ д-р Марин Чифлиджанов и представители на рудниците „Бор“, „Саса-Тураница“ и др. От името на Българското геологическо дружество и